

Krokussen en sneeuwkllokjes goed voor bijen

Ger Londo

Wanneer in de na-winter de temperatuur boven de 10°C komt, zoals in februari 1998 op veel dagen het geval was, gaan de bijen vliegen. Er is dan nog niet veel nectar te halen; de natuur verkeert nog in winterrust en ook in de meeste tuinen is niet veel te beleven. Maar na een paar dagen zacht weer gaan de eerste sneeuwkllokjes en krokussen bloeien en de bijen weten die meteen te vinden. Het is dan een gezoem van belang, want deze planten vormen in die tijd de belangrijkste nectarbron. Het is dus zeker nuttig om deze soorten in de tuin aan te planten. Dat moeten we in de herfst doen; de diverse soorten bol- en knolgewassen zijn dan volop verkrijgbaar.

Behalve voor aanplant in de border lenen sneeuwkllokjes en diverse krokussoorten zich ook goed voor verwildering. Na aanplant breiden ze zich spontaan uit, zowel vegetatief als door zaad. De vegetatieve uitbreiding houdt in dat er uit één bol (bij sneeuwkllokjes) of knol (bij krokussen) een groep bolletjes of knolletjes ontstaat. Vooral sneeuwkllokjes kunnen op deze wijze grote pollen vormen met vele tientallen bloemen. Door zaad kunnen de soorten zich over grotere afstand verspreiden. Sneeuwkllokjes groeien bij voorkeur onder bomen of struikgewas. In grasland of gazon hebben ze het liefst enige schaduw, maar ze kunnen ook wel in de volle zon groeien. Krokussen kunnen wel lichte schaduw verdragen, maar groeien bij voorkeur op open zonnige plekken. Ze zijn zeer geschikt om er gazons of hoger opgroeiend grasland (bijvoorbeeld bloemrijk hooiland dat zo vroeg in het jaar nog geheel zonder bloemen is) mee op te fleuren. Maar voor een goede groei en bloei moeten we er wel voor zorgen dat sneeuwkllokjes en krokussen hun levenscyclus kunnen voltooien; na de bloei moeten ze aan de vorming van zaad en van nieuwe bollen of knollen kunnen toekomen. Daarom mogen we het blad niet te vroeg afmaaien. Omstreeks half mei verdort het blad en mogen we het gazon pas maaien.

Als er in uw gazon gedeelten zijn waar u weinig loopt, kunt u daar het gras ook gedurende de rest van het voorjaar ongemaaid laten zodat er boterbloemen, gewone ereprijs, margriet, rode klaver en andere graslandplanten in bloei komen. Ook zo'n begroeiing vormt een belangrijke nectarbron, veel meer dan een

kaalgeschoren gazon. Dat laatste kunnen we dan beperken tot de plekken waar we veel lopen en zitten. Omstreeks eind juni, als de meeste graslandplanten uitgebloeid zijn, maaien we het grasland en onderhouden we het verder als gazon. Een dergelijke begroeiing staat tussen hooiland en gazon in en wordt daarom hooigazon genoemd. Een andere mogelijkheid is om na het maaien omstreeks eind juni het grasland weer te laten groeien zodat allerlei soorten voor de tweede keer in bloei kunnen komen. In dat geval hoeven we pas weer in de herfst te maaien. Maar na het maaien moet u er wel aan denken het maaisel of hooi af te voeren; anders vindt er geen goede ontwikkeling naar bloemrijk hooiland plaats! Hoewel er meer soorten sneeuwkllokjes en krokussen gekweekt worden, lenen de volgende soorten zich het best voor verwildering.

Het gewone sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis*) is overbekend en behoeft nauwelijks nadere toelichting. Deze soort heeft smalle blauwgroene bladen en is daardoor te onderscheiden van enkele andere soorten met brede bladen.

Van de krokussoorten is vroege krokus (*Crocus chrysanthus*) de soort die het eerst in bloei komt, ongeveer tegelijk met het gewone sneeuwkllokje. Het is een kleinbloemige soort met bloemen die in kleur kunnen variëren van wit en lichtgeel tot donkergeel en lichtblauw. De wilde vorm is geel (daarop duidt ook de wetenschappelijke naam); de andere kleuren betreffen gekweekte variëteiten. Bij bollenhandelaren worden de knolletjes vaak te koop aangeboden onder de naam 'botanische krokussen' of 'kleinbloemige krokussen'.

Boerenkrokus (*Crocus tommasinianus*) is eveneens een vroeg bloeiende soort die vlak na de vroege krokus in bloei komt. De naam boerenkrokus dankt de soort aan het feit dat hij nogal eens verwilderd aangetroffen is in boerengrasland, o.a. in Friesland. De wilde vorm is lichtlila, maar er zijn ook gekweekte donkerder variëteiten, tot paarsblauw toe. Mede door de bij zonnig weer stervormig uitstaande langwerpige bloemdekbladen is de soort goed van de vroege en de bonte krokus te onderscheiden; de laatste twee soorten hebben meer eironde bloemdekbladen die meer naar boven gericht zijn.

Bonte krokus (*Crocus vernus subsp. vernus*) is van de voorjaarsbloeiërs de soort die het laatst in bloei komt. Het is de soort met de grootste bloemen die in kleur

Jessica hartelijk dank!

Tijdens het zwangerschapsverlof van Marga Canters heeft Jessica Netto van februari tot juli het redactiesecretariaat waargenomen. Voordat Jessica aan het werk kon, heeft Marga haar gedurende enkele dagen kunnen inwerken. Toch was het een lastige opdracht voor Jessica want het begin van het verlof van Marga viel samen met de wisseling van het verenigingssecretariaat. Gesteund door het team van de afdeling Handel heeft zij zich geweldig van haar taak gekwetend. Jessica, namens de redactie hartelijk dank voor de fijne samenwerking.

Rectificatie

In Bijen 7(6) : 164 (1998), rechter kolom, onderaan de pagina, staat een Internetadres foutief vermeld. Het goede adres luidt:
<http://www.wvu.edu/~agexten/varroa>

variëren van wit tot paars en van effen tot gestreept. Deze krokus wordt het meest in tuinen gekweekt. Bonte krokus is ook door de aanzienlijk bredere bladen (meestal 4 – 8 mm) goed te onderscheiden van de vorige twee soorten met zeer smalle bladen (vroeg krokus meestal 1 – 2 mm en boerenkrokus meestal 1,5 – 4 mm breed). Alle krokussoorten hebben (vrij) smalle grasachtige bladen met op de bovenzijde een witte middenstreep.

Knollen van de bonte krokus worden vaak aangeboden onder de naam 'grootbloemige krokussen'. Als we daarvan een mengsel (van diverse kleurvariëteiten) bestellen, zitten er in de regel ook krokussen bij met grote oranjegele bloemen. Dat is de gele krokus (*Crocus flavus*). De bloeitijd valt vrijwel samen met die van de bonte krokus.

236 In mijn tuin hield de gele krokus na aanplant in (hooi)gazon en hooiland wel jaren lang stand, maar breidde zich niet door zaad uit. Op den duur liep de soort terug en is nu na ruim dertig jaar vrijwel uit mijn tuin verdwenen. Terwijl de overige hier genoemde soorten zich enorm hebben uitgebreid, waardoor mijn hooigazon en ook diverse hooilandjes wel een alpenwei lijken met een overvloed aan krokussen! Voor verwildering hoeven we de gele krokus dus niet aan te schaffen.

Oorspronkelijk kwamen zowel de sneeuwkllokjes als alle krokussoorten niet in Nederland voor. In het wild groeien ze in berggebieden van Midden- en Zuid-Europa (o.a. de Balkan) en in Klein-Azië. Een eind uit de buurt dus. Daarom is het verwonderlijk dat diverse soorten zich hier goed thuisvoelen en vaak verwilderd voorkomen zodat ze tot onze wilde flora zijn gaan behoren. Voor de bijen kunnen we er ons voordeel mee doen!

	Januari	Februari	Maart	April
Sneeuwkllokje	v v v	x x x	x x o	o o o
Vroege krokus	v v v	x x x	x o o	o
Boerenkrokus	v	v x x	x x o	o o o
Gele krokus		v v x	x x o	o o
Bonte krokus		v v x	x x x	x o o

De bloei is per decade (periode van tien dagen) aangegeven en is gebaseerd op waarnemingen in de natuurtuin van de auteur.

v bloei in (zeer) zachte winter

x periode waarin soort meestal in bloei staat

o bloei in koude winter en voorjaar

Tabel 1. Bloeitijden van de diverse soorten.